

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

Capitvlvm XLIII. Indemnitatibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

tionem, vel prouisionem alicuius, accipi debent duntaxat de appellatione extraiudiciali: Sin autem in iudicio appelletur, procedendum est secundum iura antiqua.

Contra hanc responsionem obijcitur: Vbi eadem est ratio dispositionis, ibi idem ius esse debet: sed ratio, quæ mouit Gregor. X. in cit. c. vt circa, ad nouam formam præscribendam appellationibus, vt via malitiis hominum præcludatur, æquè locum habet in appellatione intra iudicium, quàm extra iudicium: Ergo idem de utroque statutum videri debet. Respondetur cum Gl. marginali, in hoc c. Quod lex exorbitans, sicuti & pœnalis, aut alia quæ strictæ interpretationis est, propter similitudinem rationis in ea expressæ extendi non debet ad similia, nisi necessitas aliqua cogat: Quia correctio iurium, quatenus fieri potest, vitanda est, c. cum non expediat, 29. hoc lib. & tit. l. præcipimus, C. de appellat. Ita colligitur ex hoc c. & docui lib. 1. Th. mor. tr. 4. c. 18. n. 9. in fine.

CAPITVLVM XLII.

Is cui.

SUMMARIUM.

Qui habet plenam administrationem ecclesiæ Cathedralis vacantis, omnia iurisdictionalia exercere potest, non autem ea, quæ ordinis episcopalis sunt, nisi Episcopus sit.

Qui vacantis ecclesiæ Cathedralis administrator, cum plena ac libera potestate constitutus est à Sum. Pontifice (cuius id proprium est) ille omnia, quæ iurisdictionis Episcopalis existunt, & quæ electus ac confirmatus Episcopus potest, liberè exercere valet: excepto quod immobilia bona ecclesiæ alienare nequit. Illa verò, quæ ordinis Episcopalis sunt, si ipsemet Episcopus non sit, per alium consecratum Episcopum expedire debet.

NOTANDVM Vn. Administrator generalis cum libera, à Pontifice constitutus alicui ecclesiæ, licet in fructibus non eam quam

Prælatus potestatem habeat, cum eos successori reseruare, ideòque rationem reddere debeat, vti hic Ioan. Andr. annotauit, attamen in administratione, & iurisdictionis exercitio æquiparatur Prælato: Imò aliquantò maiorem potestatem habere videtur in administratione, quippe plenam ac liberam, quam an Episcopus habere censeatur, non satis liquet: vti hic videre licet in Gl. ver. & libera. Nam alienatio rerum mobilium pretiosarum tali administratori concessa videtur ex iusta causa, secundum Gl. hic ver. immobilia: Ea tamen Prælatis interdicta est, c. nulli, de rebus eccles. alien. vel non.

Porro non solet facilè Pontifex generalem administratorem cum libera ecclesiæ Cathedrali statuere, nisi Capitulum, cui alia administratio competeret, suspectum ipsi sit: ita vt etiam ad electionem noui Episcopi in tali casu, procedere non debeat: cum Papa prouisionem ad se reuocare censeatur. Vide Gl. hic, ver. confirmatus.

CAPITVLVM XLIII.

Indemnitatibus.

SUMMARIUM.

1. *Monalis non admittitur ad electionem, nisi duodecimum annum compleuerit, & tacitè vel expressè professionem eiderit: Abbatissa autem, vel Priorissa, nisi trigesimum, & insuper expressè professæ fuerint.*
2. *Iure nouo Trident. Moniales hodie non possunt ad electionem admitti, nisi completo XVI. ætatis anno, post completum annum XII. puella habitum regularem suscipere possunt: ante admissionem autem ad professionem debet examinari de proposito liberè profutendi.*
3. *Eodem iure Trident. Abbatissa, vel quæcunque Monasterij præfecta eligi non potest, nisi quadragesimum, aut in quibusdam casibus trigesimum annum compleuerit.*
4. *Electa à duabus partibus, cum per ser-*

- sinium proceditur, premisso examine, non obstante quacunque contradictione alterius partis à Superiore confirmari debet, & benedici, si Abbatissa sit.
5. Publicato scrutinio, antequam ad actus extraneos se diuertant, possunt suffragium mutare, & accedere ad illam, quæ à maiore parte electa est.
 6. Si per accessum aliarum duas partes compleantur, ita electa confirmetur, & benedicatur, v. n. 4. dictum, ita tamen, ut post benedictionem & possessionem acquisitam locus adhuc esse possit obijciendi ea per modum denunciationis, vel accusationis, ob qua ab officio amouenda sit.
 7. De obiectis contra electam à maiori parte, quæ tamen duas partes nec per accessum habet, absque strepitu iudicario inquiratur; ipsa interim in spiritualibus & temporalibus administrabit: nihil autem alienabit, nec monialem recipiet.
 8. A minori parte electa nullum ius acquiritur, neque alia possunt accedere ad eam.
 9. Neque est facienda collatio Xeli ad Xelum, aut meriti ad meritum, sed tantum numeri ad numerum.
 10. Qui electioni præest ad susceptionem suffragiorum, non ingredi debet claustra monasterii extra casum necessitatis.
 11. Si monasterium Apostolice Sedi immediate subiectum est, Præposita monialium à Pontifice confirmationem petere debet per procuratorem, ab Episcopo, si substitit Episcopo; si Religioso virorum Ordini, ab eius Prælato.
 12. Abbatissa, quæ benedici solent, benedictionem intra annum à die Confirmationis numerandum petere tenentur.
 13. Abbatissa, & quæuis Monialium Præfecta habent usum quendam iurisdictionis spiritualis, saltem indirectæ ex commissione ipsi facta à Summo Pontifice, vel Ordinis Prælato.
 14. Possunt Moniales eligendi potestatem in Episcopum, vel Ordinis Prælatum conferre.

15. Si contingat appellari in electionibus Monialium; hæc personaliter non venient ad Sedem Apostolicam, sed Procuratorem mittent.

16. In ysdem excitantes discordiam, vel exortam nutriendos & non componere studentes, ipso iure excommunicantur.

17. Hæc Constitutio locum etiam habet in conuentibus mulierum, quæ Canonice vocari solent.

AD electionem Moniales admitti non possunt, nisi duodecimum ætatis annum complerint, & professionem tacite, vel expressè ediderint. Abbatissa autem, vel Priorissa (vbi Monasterium per Priorissam gubernatur) eligi non potest, nisi quæ annum trigessimum exegerit, & expressè professæ fuerit.

Quædam hæc aduertenda sunt: I. Hodie post Trident. sess. 25. c. 17. de Regular. Moniales ad electionem admitti non possunt, nisi XVI. ætatis annum complerint: quia tanta ætas ad professionem requiritur. Sufficit tamen etiam post Tridentinum, si tacite professæ sint; modò anno continuo in probatione steterint, iuxta ea quæ dixi lib. 4. Th. moral. tr. 2. c. 5. n. 1.

II. Post expletum ætatis annum duodecimum, non antè, puellæ habitum regularem in Monasterio suscipere possunt: sed antequam ad professionem admittantur, ab Episcopo, vel Vicario de proposito liberè profertendi examinari debent, secundum Trident. sess. 25. c. 17. de Regularibus.

III. Nouo iure Trident. sess. 25. c. 7. de Regularibus, Abbatissa, aut quocunque alio nomine appelletur, quæ Monasterio præfecta est, eligi non potest, nisi annos quadraginta compleuerit, & annis octo post expressam professionem in Monasterio laudabiliter vixerit. Quod si in Monasterio talibus qualitatibus prædita non reperiatur, ex alio eiusdem Ordinis eligi poterit. Sin autem id incommodum videatur Superiori, qui electioni præest, tum sufficiet, si trigessimum annum exegerit, & quinq; annis in Religione post professionem laudabiliter vixerit. Vide

etiam declarationem i. Cardinal. apud Ioan. Gallemart.

Sanè.

- 4 **I**n hoc §. duo dicuntur: Primò: Si electio inter Moniales in discordia fiat per scrutinium, ea quæ à duabus partibus electa est, non obstante quacunq; contradictione partis alterius, à Superiore (præmissò tamen examine, quod ex officio facere tenetur) confirmari debet, atq; benedici, si Abbatisa sit.
- 5 Secundò: Si neutra electio duas partes habeat, tunc liceat Monialibus, etiam post publicatum scrutiniũ, & factam electionem, suffragium mutare, atque illi accedere, quæ à maiore parte electa fuerat: dummodò id fiat incontinenti, siue antequam ad actus extraneos se diuertant.
- 6 Quòd si per accessum aliarum duarum partes cõpleantur, ita electa cõfirmetur, ac benedicatur, sicuti suprà dictum fuit. Ita tamè, vt etiam post benedictione, & acquisitam gubernationis possessionem, liceat aliquid per modũ denuntiationis, vel accusationis obijcere, ob quod de officio ac dignitate deijcienda sit.
- 7 Sin autem ad eam, quæ à maiore parte electa fuit, aliæ accedere nolint, vel non vsque ad duas partes; tum Superior, ad quem confirmatio spectet, audiat obiectiones earum, quæ electioni contradicunt, facta inquisitione plena sine strepitu iudicij: Interim verò electa in spiritualibus, & temporalibus administrare poterit, ita tamen vt nihil omnino alienet, nec Monialem aliquam recipiat.
- 8 Ea porrò, quæ à minore parte Conuentus electa est, ex tali electione, hoc ipso quòd à parte minore fiat, nullas vires habet: adeò, vt neque per aliarum accessum postea conualescere queat.
- 9 Vt autem facilis in his Regularium electionibus ad concordiam perueniat; collatio numeri tantum ad numerum, non item zelus ad zelum, meriti ad meritum fieri debet.
- Circa hæc aduerte primò: Licet in Ordine S. Francisci v.g. Guardiani, & Priores non à Monasteriorum Conuentibus, sed in Capitulis generalibus, & prouincialibus eligantur, vti videre est apud Rodric. 10. 2. regul. q. 5. 4.

a. 1. tamen expedire magis visum fuit, vt Abbatissarum, & Priorissarum electio Conuentui relinquatur, sicuti idem monet Rodric. eod. tomo, q. 5. a. 1.

Aduerte secundo: Quòd Gregor. XIII. in Bulla 84. quæ incipit: *Expofuit*, decreuerit, vt Abbatissæ, & aliorum Monasteriorum Præfectæ eligantur tantum ad trienniũ vsq;. Id tamen in Monasterijs, quæ Prælati Ordinum Regularium non subijciuntur, his regionibus ferme obseruari non solet.

Aduerte tertio: Abbatissarum, seu Præpositarum, sicuti & Prælatorum, aliorumque regularium Officialium electiones per vota secreta fieri debent, quæ nunquam publicentur, iuxta Trident. Constit. sess. 25. cap. 6. de Regular. Quocum non pugnat, quin absens suffragium in scripto mittere, vel Procuratorem constituere possit, si Religionis consuetudo aut statutum id permittat, sicuti ex Cardinalium declaratione testatur Azor. 1. lib. 13. c. 10. q. 2. Id verò speciale est in electione Abbatissarum, seu Præpositarum, quòd Episcopus, vel alius Superior, cui Monasterium subiectum est, suffragia singularum, adhibito vno aut altero teste, ante cancellorum fenestram excipere debeat, iuxta Trident. sess. 25. c. 7. de Regular. Non prohibetur tamen Superior hanc suffragiorum exceptionem alteri delegare. Et quamuis ordinariè ita seruandum sit, vt ad cancellos suffragia ore prolata excipiantur, fieri tamen posse, vt ad Monialium inquietudinem dandã, atque concordem & canonicam electionem peragendam necessarium sit, Prælatum intra septa Monasterij ingredi, docet Ioan. de La Cruz de statu Relig. lib. 1. c. 5. dub. 2. concl. 3. not. 3. apud Ioan. Gallemart in remission. ad cit. c. 7.

Aduerte quartò: Si Monasterium Sedi Apostolicæ immediatè subiectum sit, Abbatissa seu Priorissa à Pontifice confirmationem petere debet: Sin autem Religioso virorum Ordini subiectum Monasterium, à Prælato Ordinis: Si denique Episcopo subiectum, ab eodem confirmari debet electio Abbatissæ, aut Præfectæ Monialium. Ita Azor cit. c. 10. q. 3. vbi tamen miror, quòd dicat, in iure canonico

monico non reperiri, Abbatissam confirmandam esse; cum in hoc e. id expressè dicatur.

Aduerte quintò: Quod hic dicitur, Abbatissam canonicè electam & confirmatam benedicendam esse, id apertè traditur in Clem. Attendentes, §. statuimus, de statu Monachorum, vt infra annum à suæ confirmationis tempore benedicantur, in Monasterijs, in quibus solitæ sunt Abbatissæ benedici. Non enim vbique benedicuntur; sed cuiusque regionis mos in hac re sequendus est, vt ibidem monet, ver. solitæ.

Aduerte sextò: Quod hic Pontifex ait, vt Abbatissa in spiritualibus, & temporalibus liberè administret. Exinde enim inferatur, quòd Abbatissæ, & quæuis Monialium prefectæ spirituales quandam iurisdictionem, saltem indirectè participant, ex commissione ipsi facta à Prælati Ecclesiæ; aded vt Monialibus suis, quæ iusta sunt & regulæ conformia, præcipere possit, etiam in virtute S. obedientiæ, atque alia præstare, de quibus dixi lib. 1. Th. mor. tr. 5. p. 1. c. 3. n. 4. & tradit Azor. q. 7.

§. Cæterum.

SI Monialis per compromissum electa fuerit, & aliquæ ex Conuentu se opponant, distinguae: Vel minor pars se opponit, tum electa confirmari & benedici debet: Vel pars maior se opponit, tum confirmatio & benedictio interim differetur, sed electa liberè administret, sicuti in superiore casu dictum; nisi opponentium pars duplo maior existat, tunc administrare non debet electa, sed litis euentum expectare.

Aduertit autem Thomas Zerola in praxi Episcopali, ver. Abbatissa, ad sextum, post Constitut. Trident. Concil. sess. 25. c. 7. de Regular. in electione Monialium non esse locum compromisso; cum suffragia ab Episcopo, aut delegato eius sigillatim exquiri debeant. Si tamen Moniales in ipsum Episcopum, vel Ordinis Prælatum electionis potestatem conferant, haud dubiè is prouidere poterit, iuxta c. causam, 18. extra, eod. tit.

§. Porrò.

SI in electionibus Monialium appellatio nem fieri contingat, Moniales ad Sedem Apostolicam personaliter venire non debent, sed Procuratorem mittere. Quoad alia verò etiam in his seruanda est Constitutio Nicolai III. c. vt circa 4. hoc lib. & tit.

§. Postremò.

QUI ad dirigendas electiones Monialium destinantur, si discordiam inter eas excitent, aut exortam componere non studeant, ipso iure excommunicantur.

§. Supradicta.

QUÆ de electionibus Monialium hæc Constitutione dicta sunt, similiter seruari debent in Conuentibus mulierum, quæ canonicæ vocari solent: Clem. Attendentes, §. illas, de statu Monachorum, sed Religiosæ non sunt, cum proprium retineant: Omnia, inquam, hæc præscripta in earum electionibus seruari debent, excepto, quòd suffragium actiuum & passiuum habeant, tametsi professionem religiosam non emittant. Per hoc tamen non intendit Pontifex earum statum, regulam, vel ordinem approbare.

§ Adhæc.

QUÆ hæc specialiter de mulierum electionibus statuta sunt, ad alias electiones ecclesiasticas transferri nequaquam debent.

CAPITVLVM XLIV.

Prouida.

PARAPHRASIS.

In c. quamuis, 10. hoc lib. & tit. statuit Gregor. X. Si in causa electionis Episcopalis ad Sedem Apostolicam appellatum fuerit, sed partes postea ab appellatione recedant, quòd Metropolitanus, à quo appellatum erant, diligenter inquirere de-